

1. ΠΡΟΣΔΟΚΙΕΣ ΚΑΙ ΕΜΠΟΔΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΑΕΡΙΟ

Μέσο: ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΚΥΡ_ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ

Ημ. Έκδοσης: . . . 17/04/2022 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 17/04/2022

Σελίδα: 1

Προσδοκίες και εμπόδια για το αέριο

SHUTTERSTOCK

Η επανέναρξη των ερευνών υδρογονανθράκων στο Ιόνιο αποτελεί μια εξαιρετικά θετική εξέλιξη. Την επανεκκίνησή τους επηρέασε ο πόλεμος στην Ουκρανία και η ανάγκη υποκατάστασης ρωσικού φυσικού αερίου από ευρωπαϊκό. Ωστόσο, η αναπτυσσόμενη Ελλάδα δεν είχε την πολυτέλεια να προσπεράσει μια δυνητική πηγή πλούτου. Πάντως, υπάρχουν νομικές εκκρεμότητες προς επίλυση, ακόμη και στις εξαγγελθείσες παραχωρήσεις του Ιονίου. Γράφει στην «Κ» ο Μιχ. Μυριάνθης, ενεργειακός αναλυτής και ειδικός σύμβουλος του **ΕΛΙΑΜΕΠ** από το 2003. Σελ. 4

Οι προσδοκίες και τα «αγκάθια» για το αέριο

Πού υπάρχουν πιθανά κοιτάσματα και πώς επηρεάζουν οι γεωπολιτικές διαφορές την αξιοποίησή τους

Του ΜΙΧΑΗΛ ΜΥΡΙΑΝΘΗ*, ΠΗ.Δ.

Ηεπανερχόντων ερευνών υδρογονανθράκων στο Ιόνιο αποτελεί μια εξαιρετικά θετική εξέλιξη. Η υπερκομματική διαχρονική και ανεξήγητη στασιμότητα συναρτάται άμεσα με το εύρος των χωρικών υδάτων και την οριοθέτηση ΑΟΖ στο Ιόνιο (Ιταλία, Αλβανία), στο Αιγαίο (Τουρκία) και την Ανατολική Μεσόγειο (Κύπρος, Τουρκία, Αίγυπτος και Λιβύη). Ειδικά για το Αιγαίο, επικρέμαται το casus belli.

Δεν είναι τυχαίο, ότι πριν από την εξαγγελία των ερευνών από τον πρωθυπουργό προηγήθηκε η επέκταση των χωρικών υδάτων από τους Οθωνούς μέχρι το Ταινάρο και οριοθετήθηκε η ΑΟΖ με Ιταλία και μερικώς με Αίγυπτο.

Την επανεκκίνηση επηρέασε ο πόλεμος στην Ουκρανία και η ανάγκη υποκατάστασης ρωσικού φυσικού αερίου από ευρωπαϊκό. Ωστόσο, η αναπτυσσόμενη Ελλάδα με αύξηση 77% στην προσέλευση το 2020 άμεσων ξένων επενδύσεων (FDI), δεν είχε την πολυτέλεια να προσπεράσει μια δυνητική πηγή πλούτου, σύμφωνα με δηλώσεις (Οκτώβριος 2021) του επικεφαλής της κρατικής Ελληνικής Διαχειριστικής Εταιρείας Υδρογονανθράκων. Με την ευκαιρία, υπενθυμίζεται ο ορισμός των δυνητικών κοιτασμάτων (possible reserves) που είναι: εκείνα με 10% πιθανότητες να παραχθούν, με εύλογο κόστος, με τη διαθέσιμη τεχνολογία και με την άδεια του κράτους που ασκεί κυριαρχία σε αυτά.

Ωστόσο, υπάρχουν νομικές εκκρεμότητες προς επίλυση, ακόμα και στις εξαγγελθείσες παραχωρήσεις του Ιονίου.

Ιόνιο Πέλαγος

Διαφορές με την Αλβανία, ιδιαίτερα στον προσδιορισμό του τριεθνούς σημείου επαφής των ΑΟΖ Ελλάδος, Ιταλίας και Αλβανίας βορείως της Κέρκυρας. Επίσης στον βαθμό επίρειας των Διαπόριων νήσων. Όλα αυτά, ενδεχομένως επηρεάζουν το τεμάχιο 1 (βλέπε σχήμα). Τον Οκτώβριο του 2020, Ελλάδα και Αλβανία συμφώνησαν να παραπέμψουν τη διαφορά στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης. Μέχρι σήμερα δεν εκδηλώθηκε σπουδή από την αλβανική πλευρά ούτε ασκήθηκε αποτελεσματική πίεση από την ελληνική. Το πιθανότερο είναι το τεμάχιο 1 να παραμείνει ανεξεργασμένο, όπως εξάλλου παραμένει για 40 χρόνια ανεξεργητή η παραχώρηση ανατολικά της Θάσου, στον Πρίνο, μέχρι την επίλυση της διαφοράς με την Τουρκία.

Σε αντίθεση, στο τεμάχιο 2 δυτικά της Κέρκυρας, δραστηριοποιούνται η Energean και τα ΕΛΠΕ. Μεταξύ των τεμαχίων 2 και 4 εντοπίστηκε μεγάλο σε έκταση

Η Αίγυπτος παρακολουθεί με ενδιαφέρον τις τουρκικές θέσεις και δεν επιθυμεί προς το παρόν να οριοθετήσει ΑΟΖ με την Ελλάδα στο ύψος της Ρόδου.

κοίτασμα, ο «Αχιλλέας». Επίσης, στο τεμάχιο 2 υπάρχει ακριβώς πάνω στην οριογραμμή των δύο ΑΟΖ (Ελλάδος - Ιταλίας) το κοιτάσμα «Πύρρος», που όποτε η Ελλάδα προχωρήσει σε εκμετάλλευση, θα το μοιραστεί με την Ιταλία (κλασική περίπτωση συ-

νεκμετάλλευσης). Αθροιστικά, τα δύο έχουν εκτιμώμενο δυναμικό 50-100 bcm. Η Ελλάδα καταναλώνει τον χρόνο περίπου 6-7 bcm.

Στον νότο του Ιονίου ενοποιήθηκαν τα τεμάχια του Ν.4001/2011 σε ένα ενιαίο σύνολο που απαρτίζει την παραχώρηση της Δυτικής και Νοτιοδυτικής Κρήτης. Η χάραξη έγινε προσεκτικά, ώστε να μην παραχωρηθούν θαλάσσιες εκτάσεις ανατολικά της νήσου Γαύδου, για την οποία υπολογίστηκε πλήρης επίρεια, γεγονός που αμφισβητείται η Λιβύη. Υπενθυμίζεται ότι ο Ν.4001/2011 χάραξε τα 20 τεμάχια, του 2ου γύρου παραχωρήσεων, σε ένα είδος οριζώντων υφαλοκρηπίδων, με εφαρμοστέα αρχή τη μέση γραμμή με τα όμο-

ρα κράτη και την πλήρη επίρεια των νήσων. Ουσιαστικά, όμως, εκκρεμεί η διαπραγμάτευση με τη Λιβύη για τον από κοινού προσδιορισμό των ορίων της μεταξύ τους ΑΟΖ.

Ανατολική Μεσόγειος

Ωστόσο, ο ελέφαντας στο δωμάτιο είναι η οριοθέτηση ΑΟΖ με την Τουρκία στην Ανατολική Μεσόγειο και το Αιγαίο, που εκτιμάται πως έχει δυναμικό, τάξεως μεγέθους μικρότερο από της Μεσογείου, διαθέτοντας περισσότερο πετρέλαιο, παρά φυσικό αέριο.

Η Τουρκία, που συνεχώς εγειρεί αξιώσεις σε βάρος των ελληνικών κυριαρχικών δικαιωμάτων, δεν επέλεξε τυχαία τη ζώνη που τη συνδέει με τη Λιβύη, όπως πε-

ριγράφεται στο μνημόνιο της 8ης Δεκεμβρίου 2019. Στο Νότιο Αιγαίο μεταξύ Κάσου και ανατολικής Κρήτης υπάρχει σε μεγάλο σχετικά βάθος μια πολλά υποσχόμενη γεωλογικά λεκάνη στον άξονα και βορείως μιας επωδημένης ζώνης, με κατεύθυνση νότια - νοτιοανατολικά - βόρεια - βορειοανατολικά, που θα μπορούσε να περιέχει αξιόλογα δυνητικά αποθέματα, ισοδύναμα πιθανώς μερικών «Πρίνων». Η λεκάνη εμπιρεύεται στην τουρκοκυβερνητική ζώνη, που τέμνει επικαλύπτοντας μέρος της καθ' όλα νόμιμης μερικής οριοθέτησης ΑΟΖ μεταξύ Ελλάδος και Αιγύπτου (βλ. σχήμα).

Παράλληλα, στη Γαύδο και νοτιότερα υπάρχουν αξιόλογοι γεωλογικοί σχηματισμοί υφαλογε-

νών αββεστόλιθων και βιογενούς αερίου, που εκλύουν τα λασποφαισίτσια. Αυτοί είχαν αρχικά περιληφθεί στα τεμάχια της χώρας του Ν.4001/2011, αλλά δεν έχουν δημοπρατηθεί έκτοτε, ενδεχομένως λόγω του τουρκοκυβερνητικού μνημονίου και της άσκησης διπλωματίας κατευνασμού.

Η αυθαιρέτη μονομερής τουρκική χάραξη στην Ανατολική Μεσόγειο, με την τεράστια έκταση της «Γαλάζιας πατρίδας», «καταπίνει» κυριολεκτικά το σύμπλεγμα του Καστελλορίζου, συρρικνώνει την ΑΟΖ της Κύπρου και αποστερεί την Ελλάδα από την εξαιρετικά σημαντική λεκάνη του Ηρόδοτου, με το τεράστιο πάχος ιζημάτων που εκτείνεται νοτίως του Καστελλορίζου, μεταξύ Κρήτης, Κύπρου και Αιγύπτου. Με βάση το UNCLOS τη λεκάνη του Ηρόδοτου φυσιολογικά μοιράζονται κυρίως Ελλάδα, Τουρκία και Αίγυπτος σε διαφορετικό ποσοστό εκάστη.

Η Τουρκία επιδιώκει ώστε η ΑΟΖ της να εφάπτεται με της Αιγύπτου, απαλείφοντας εντελώς την ενδιάμεση ΑΟΖ της Ελλάδος. Η Αίγυπτος παρακολουθεί με ενδιαφέρον τις τουρκικές θέσεις και δεν επιθυμεί, προς το παρόν, να οριοθετήσει ΑΟΖ με την Ελλάδα ανατολικότερα του 28ου μεσημβρινού, στο ύψος της Ρόδου. Το κλειδί είναι ο βαθμός επίρειας του συμπλεγματος του Καστελλορίζου και η εφαρμογή της αρχής της αναλογικότητας. Οποιαδήποτε ουσιαστική ελληνική διαπραγμάτευση με την Τουρκία θα κατέληγε ενδεχομένως εκεί.

Αιγαίο Πέλαγος

Στο Αιγαίο, η Τουρκία διεκδικεί ένα κοιτάσμα στον άξονα Ικαρίας - Φούρνων - Σάμου, εξ ου και οι συνεχείς υπερπητήσεις πάνω από τους Φούρνους, την κυριότητα των οποίων, όπως και της Παναγιάς, Ονουσσών, κ.λπ. αμφισβητεί εμπράκτως με τη θεωρία των γκριζών ζωνών και «Γαλάζιας πατρίδας». Έχει αξιώσεις στο Θρακικό πέλαγος, ανατολικά της Θάσου και στο κεντρικό Αιγαίο, ανατολικά του 25ου μεσημβρινού.

Αργά ή γρήγορα, Ελλάδα και Τουρκία θα πρέπει να διαπραγματευτούν το αντικείμενο των διαφορών τους ως προς την οριοθέτηση ζωνών ή να καταφύγουν σε διεθνές δικαιοδοτικό όργανο, τη Χάγη ή το Αμσβούργο.

Ο χρόνος δουλεύει υπέρ της Τουρκίας, που συνεχώς αρθροει απατήσεις εις βάρος της Ελλάδος δημιουργώντας de facto καταστάσεις, που σε βάρος χρόνου, εξαλλοσσονται σε de jure. Κλασικό παράδειγμα το Κυπριακό, όπου ισχύει η ευαγγελική ρήση: μακάριοι οι κατέχοντες.

* Ενεργειακός αναλυτής και ειδικός σύμβουλος του ENAMENI από το 2003.

1. ΠΡΟΣΔΟΚΙΕΣ ΚΑΙ ΕΜΠΟΔΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΑΕΡΙΟ

Μέσο: ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΚΥΡ_ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ

Ημ. Έκδοσης: . . . 17/04/2022 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 17/04/2022

Σελίδα: 4

Το plan B εάν αρνηθούν οι πολυεθνικές να αναλάβουν τις έρευνες

Της ΧΡΥΣΑΣ ΛΙΑΓΤΟΥ

Συμμετοχή της Ελληνικής Διαχειριστικής Εταιρείας Υδρογονανθράκων (ΕΔΕΥ) στις έρευνες για τον εντοπισμό κοιτασμάτων φυσικού αερίου στην περιοχή της Κρήτης περιλαμβάνει το plan B της κυβέρνησης, προκειμένου να προχωρήσει χωρίς καθυστερήσεις το πρόγραμμα που ανακοίνωσε ο πρωθυπουργός για την αξιοποίηση των εγχώριων υδρογονανθράκων.

Στην Κρήτη

Οι δύο περιοχές δυτικά και νοτιοδυτικά της Κρήτης έχουν παραχωρηθεί με σύμβαση που επικυρώθηκε από τη Βουλή το 2019 σε κοινοπραξία των εταιρειών Total (40%), ExxonMobil (40%) και ΕΛΠΕ (20%) και η διερεύνησή τους θα εξαρτηθεί σε πρώτη φάση από τα κατά πόσον οι δύο πολυεθνικές θα δεσμευθούν στο σφικτό χρονοδιάγραμμα για έναρξη των σεισμικών ερευνών τη χειμερινή

Η δυνητική αξία των συνολικών κοιτασμάτων φυσικού αερίου της χώρας εκτιμάται σε 250 δισ. ευρώ.

περίοδο 2022-2023 και ολοκλήρωσή τους το 2024.

Οι προθέσεις των δύο πολυεθνικών θα διερευνηθούν μέσα στις επόμενες ημέρες σε διαδικτυακές συναντήσεις που θα έχει μαζί τους η ΕΔΕΥ. Ζητούμενο σε αυτές τις συναντήσεις είναι να διασφαλιστεί η συμμετοχή τους στο ερευνητικό πρόγραμμα, με την ΕΔΕΥ να αναλαμβάνει πρωτοβουλίες για την άρση του αδιεξόδου που έχει προκύψει μετά την προσφυγή περιβαλλοντικών οργανώσεων στο ΣτΕ κατά της υπουργικής απόφασης για την έγκριση της στρατη-

γική μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων, εκκρεμότητα που χαρακτηρίζεται υψηλού ρίσκου από τους επενδυτές. Πηγές φέρουν την εταιρεία να συνδράμει το Δημόσιο στην εκδίκαση της υπόθεσης, που έχει οριστεί για τον Οκτώβριο, και να αναλαμβάνει ταυτόχρονα δέσμευση έναντι των επενδυτών για μιας μορφής αντιστάθμιση του ρίσκου στην περίπτωση που το ΣτΕ δικαιώσει τις περιβαλλοντικές οργανώσεις.

Εάν και σε αυτή την περίπτωση οι πολυεθνικές αρνηθούν να αναλάβουν το ρίσκο, η ΕΔΕΥ θα ζητήσει εξουσιοδότηση για να προχωρήσει η ίδια στις έρευνες, στο πλαίσιο μιας συμφωνίας που θα προβλέπει τον συμψηφισμό του κόστους βάσει των υποχρεώσεων που έχουν αναλάβει μέσω των συμβάσεων έναντι του ελληνικού Δημοσίου, εφόσον εντοπιστούν κοιτάσματα και προχωρήσει η εκμετάλλευσή τους.

Χωρίς την εξουσιοδότηση των παραχωρησιούχων η ΕΔΕΥ, για να

προχωρήσει σε έρευνες στις συγκεκριμένες περιοχές, θα πρέπει να προβεί σε αλλαγή του καταστατικού της, κάτι που μένει ανοικτό στην περίπτωση που χρειαστεί.

Η χρηματοδότηση

Η απαιτούμενη χρηματοδότηση για τις σεισμικές έρευνες θα διασφαλισθεί με την ενίσχυση της κεφαλαιακής της επάρκειας από το Δημόσιο, που είναι ο μέτοχος (100%). Οι δαπάνες θα μπορούσαν να διασφαλιστούν με την αναζήτηση εταιρού που θα συγχρηματοδοτήσει τις έρευνες. Πληροφορίες φέρουν την ΕΔΕΥ να βρίσκεται σε συζητήσεις με τη νορβηγική εξειδικευμένη εταιρεία PGS, που είχε πραγματοποιήσει και το 2012 για λογαριασμό του Δημοσίου τις σεισμικές έρευνες στο Ιόνιο και στην Κρήτη, τα δεδομένα των οποίων πουλήθηκαν στη συνέχεια στις πετρελαϊκές. Αυτό που συζητείται είναι η δημιουργία ενός κοινού σχήματος με τη συμμετοχή 50%-50% ΕΔΕΥ και PGS.

Η κυβέρνηση φέρει να έχει διασφαλιστεί τη συμμετοχή των δύο ελληνικών εταιρειών ΕΛΠΕ (Κρήτη και Ιόνιο) και Energean (Ιόνιο και Ιωάννινα), κάτι που πιστοποιείται και από τις δηλώσεις των επικεφαλής τους, κ. Ανδρέα Σιάμιστη και Μαθιού Ρήγα, μετά την ανακοίνωση του προγράμματος από τον πρωθυπουργό την περασμένη Τρίτη. Τόσο οι ελληνικές εταιρείες όσο και η ΕΔΕΥ προσδοκούν την είσοδο στις παραχωρήσεις νέων επενδυτών. Η συγχροία αποκόρησης μεγάλων πετρελαϊκών από τη Ρωσία μετά την επιβολή κυρώσεων αξιολογείται ως ιδιαίτερα θετική για τους ελληνικούς υδρογονάνθρακες, μιας και οι πολυεθνικές αναζητούν νέες αγορές.

Πρώτη γεώτρηση το 2023

Σύμφωνα με τον οδικό χάρτη που παρουσίασε η ΕΔΕΥ στη σύσκεψη με τον πρωθυπουργό, το 2023 θα πραγματοποιηθεί η πρώτη γεώτρηση στη κερσαία περιοχή των Ιωαννίνων από την Energean,

ενώ η παραγωγή εγχώριων κοιτασμάτων, εφόσον επιβεβαιωθούν, θα ξεκινήσει το 2028-2029. Αυτό προϋποθέτει ότι οι σεισμικές έρευνες θα έχουν ολοκληρωθεί σε 1-2 έτη έως το 2024 και στη συνέχεια θα ακολουθήσουν οι ερευνητικές γεωτρήσεις σε 3-4 χρόνια έως το 2026, ώστε να έχουμε εγχώρια παραγωγή σε διάστημα 6-7 ετών από σήμερα. Με την ολοκλήρωση του ερευνητικού προγράμματος (σεισμικά και γεωτρήσεις) θα γνωρίζουμε για πρώτη φορά εάν επιβεβαιώνονται οι ενδείξεις, βάσει παλαιότερων μελετών της ΕΔΕΥ, για την ύπαρξη δυνητικών αποθεμάτων της τάξης των 70-90 τρις. κυβικών ποδίων φυσικού αερίου στις θαλάσσιες περιοχές της Κρήτης και του Ιονίου. Πρόκειται για ποσότητα ικανή να καλύψει το 15%-20% των ετήσιων αναγκών της Ευρώπης σε φυσικό αέριο, ενώ η δυνητική αξία των συνολικών κοιτασμάτων φυσικού αερίου της χώρας εκτιμάται σε 250 δισ. ευρώ.